

DOI: 10.35774/econa2022.02.125

JEL classification: D41, L25, G32

UDC: 330.341.1:339.137.2

Андріана МАЗУР

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів,
Національний університет «Львівська політехніка», Україна
E-mail: andriana.v.mazur@lpnu.ua
ORCID ID: 0000-0002-5985-5674
ResearcherID: <https://publons.com/researcher/R-4342-2017/>

Соломія ПАПІРНИК

Національний університет «Львівська політехніка», Україна
E-mail: solomiia.papirnyk.mnfbm.2021@lpnu.ua
ORCID ID: 0000-0001-5504-552X

ІННОВАЦІЇ ЯК ФАКТОР КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ДОМІНУВАННЯ КОМПАНІЇ НА РИНКУ

АНОТАЦІЯ

Вступ. У статті визначено особливості функціонування провідних технологічних компаній світу на цифрових ринках. Дослідження присвячене ідентифікуванню ключових критеріїв ринкового домінування на прикладі компаній GAFAM, зокрема охарактеризовано сферу діяльності кожної з них та темп приросту ринкової вартості. Досліджено, що попри високий рівень диверсифікації діяльності інтернет-компаній переважну частину своїх доходів та прибутків вони отримують від ведення основної діяльності. Для кожної компанії окреслено галузь, в якій вона виступає домінантом.

Мета. Ідентифікування інновацій як важливого фактора конкурентоспроможності та домінування компанії на ринку цифрових технологій; аналізування діяльності компаній GAFAM на предмет виявлення впливу інноваційності на ринкове домінування компаній за критеріями ключових індикаторів темпів приросту ринкової вартості та обсягу витрат на дослідження та розробки (R&D).

Метод (методологія). Під час дослідження були використані такі методи, як: діалектичний метод та методи аналізу та синтезу – для вивчення особливостей формування ресурсного потенціалу провідних інтернет-компаній світу; статистичний метод – аналізу темпів приросту ринкової вартості та обсягу витрат на НДДКР п'ятірки американських технологічних гігантів GAFAM; структурно-логічний аналіз – окреслення передових інновацій, згенерованих GAFAM, які безпосередньо чинять вплив на світову спільноту.

Результати. Наголошено на специфіці показника рентабельності основної діяльності технологічних компаній, в межах чого проведено аналіз та порівняння елементів стратегії розвитку корпорацій “Meta Platforms, Inc.” та “Amazon.com Inc.”. Наведено динаміку обсягів витрат інтернет-компаній на дослідження та розробки (R&D) за останні сім років. Визначено особливість ведення бухгалтерського обліку компанії “Amazon.com Inc.”, яка сприяє її лідерській позиції в галузі за критерієм обсягу витрат на НДДКР. Розглянуто ключові інноваційні продукти провідних технологічних компаній світу.

Ключові слова: технологічні компанії; GAFAM; ринкова вартість компанії; інновації; R&D.

© Андріана Мазур, Соломія Папірник, 2022

Отримано: 30.04.2022 р.

Рекомендовано до друку: 11.05.2022 р.

Опубліковано: 19.05.2022 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Мазур А., Папірник С. Інновації як фактор конкурентоспроможності та домінування компанії на ринку. *Економічний аналіз*. 2022. Том 32. № 2. С. 125-132. DOI: 10.35774/econa2022.02.125

Вступ

У сучасному мінливому та висококонкурентному бізнес-середовищі важливою умовою виживання компанії та її домінування на ринку є активне впровадження високоефективних інновацій. До використання цього методу вдаються найбільші технологічні корпорації світу. Завдяки постійному моніторингу ринку з наголосом на майбутні потреби широкого кола споживачів, мистецтву своєчасно і швидко адаптуватись до зміни ринкової кон'юнктури та відповідно до цього впроваджувати новітні технології, дані компанії стали провідними гравцями галузі. Окрім отримання конкурентних переваг на ринку, активна інноваційна діяльність дозволяє технологічним лідерам виступати безпосередніми учасниками процесу формування світової економічної системи. З огляду на це, значної актуальності набуває питання дослідження інноваційної компоненти в стратегії розвитку провідних технологічних гігантів та її впливу на лідерську позицію компанії на ринку.

Мета та завдання статті

Визначити специфіку діяльності та ресурсного забезпечення провідних інтернет-компаній, охарактеризувати сферу діяльності та проаналізувати темпи приросту ринкової вартості п'ятірки американських технологічних гігантів, дослідити динаміку обсягу витрат аналізованих корпорацій на дослідження та розробки (R&D), а також виділити передові інновації, згенеровані GAFAM, які безпосередньо впливають на світову спільноту в контексті спрощення життя та підвищення його якості.

Питання функціонування провідних інтернет-компаній та здійснення ними інноваційної діяльності привертає увагу багатьох науковців. Зокрема, Партин Г. О., Загородній А. Г. та Пилипенко Л. М. досліджували особливості функціонування та ресурсного забезпечення підприємств, в діяльності яких основним і визначальним критерієм формування вартості виступають цифрові технології [1]. У праці У. Долата здійснено аналіз концентрації цифрового ринку та досліджено стратегії провідних інтернет-компаній щодо розширення сфери діяльності, в

тому числі за рахунок активного впровадження інновацій [2]. Вдовиченко Ю. В. оцінив передумови формування цифрової економіки та сучасні показники розвитку цифрових технологій [3]. Запроводюк А. В. описала ключові фактори інноваційного лідерства глобальних корпорацій та охарактеризувала взаємозв'язок між процесом фінансування корпораціями високоризикових технологічних проектів і формуванням їх динамічних конкурентних переваг та стійких позицій на різних сегментах глобального ринку [4]. Тенденції розвитку цифрової економіки та можливість проривного розвитку економіки України шляхом її цифрової модернізації дослідив Ляшенко В. І. [5]. Оцінка ефективності застосування новітніх інформаційних технологій в економіці наведена в праці Довбенка В. І. [6]. Б. Імла в своїх напрацюваннях розкрив питання дослідження концепції цифрової економіки [7]. Ватанабе Ч. і Тоу Ю. проаналізували доцільність введення пропозицій щодо нової концепції НДДКР у цифровій економіці [8].

Виклад основного матеріалу дослідження

В економіці XXI століття своєрідним фундаментом економічної потужності як окремої компанії, так і окремої країни та світової економіки загалом виступає інноваційний тип розвитку, який передбачає ефективне та динамічне впровадження інновацій в усі сфери життя. Особливо показовим є світовий досвід впливу нововведень на позиціонування компанії на ринку та нарощення нею стратегічних конкурентних переваг у ринковій боротьбі. Наявні тенденції свідчать про те, що лідерами у сфері впровадження інновацій є високотехнологічні компанії, в діяльності яких основним і визначальним чинником формування вартості (продукції, послуги) виступають цифрові технології, або, інакше кажучи, цифрові компанії. Слід зазначити, що на відміну від підприємств традиційних галузей економіки, даним суб'єктам господарювання притаманний ряд специфічних особливостей, зокрема в контексті їх діяльності та ресурсного забезпечення [1]. По-перше, дані компанії характеризуються глобальним масштабом діяльності. При цьому віртуальний характер продуктів та відсутність фізичного контакту між

продавцем та покупцем продукції завдяки можливостям Інтернету – це перевага цифрових компаній, цінність якої є особливо помітною в умовах поширення пандемії та запровадження карантинних обмежень. По-друге, основним ресурсом підприємств цифрової економіки виступає інформація, якій, на відміну від традиційних видів ресурсів, притаманні унікальні можливості щодо власного збереження та примноження. По-третє, широкий попит на використання цифрових технологій дає можливість цифровим компаніям досягати динамічного зростання обсягів доходів та прибутків, не практикуючи при цьому суттєвого нарощення витрат. Ще одна характерна особливість, яка об'єднує технологічні компанії – це те, що в основі концепції їх діяльності лежать споживчі уподобання та відповідний їм вибір кінцевих користувачів, неорганізована та спонтанна

поведінка яких трансформується в масову та визначає своєрідні ринкові тренди. Саме ефективно та своєчасне прогнозування та управління цими тенденціями є передумовою економічного успіху всесвітньо відомих технологічних брендів [2].

До числа основних представників провідних цифрових компаній світу належать: “Apple Inc.”, “Amazon.com Inc.”, “Alphabet Inc. (Google)”, “Microsoft Corp.” та “Meta Platforms, Inc.”. Всі ці компанії одночасно входять до переліку топ-10 найдорожчих брендів світу. Дана взаємозалежність вкотре доводить той факт, що ефективно та динамічне впровадження інновацій сприяє нарощенню економічної потужності компанії та покращує її становище на ринку. Характеристику названих корпорацій із зазначенням їх ринкової вартості наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Характеристика провідних цифрових компаній світу

Компанія	Рік створення	Сфера діяльності	Ринкова вартість компанії млрд дол.			Темп приросту ринкової вартості компанії, %	
			2022р.	2021р.	2020р.	2022р.	2021р.
“Apple Inc.”	1976	Проектування та розробка побутової електроніки, програмного забезпечення й онлайн-сервісів, цифрова дистрибуція	355,08	263,40	140,52	34,81	87,44
“Amazon.com Inc.”	1994	Електронна комерція	350,27	254,20	220,79	37,79	15,13
“Alphabet Inc. (Google)”	1998	Пошукові та рекламні технології (інтернет-сервіси, додатки, відеохостинг YouTube)	263,43	191,20	188,51	37,77	1,43
“Microsoft Corp.”	1975	Виробництво програмного забезпечення	184,25	140,40	117,07	31,23	19,93
“Meta Platforms, Inc.”	2004	Соціальні медіа та реклама	101,20	81,476	79,804	24,21	2,10

*Джерело: складено авторами за даними [3; 9].

За даними таблиці 1 ми бачимо, що серед аналізованих цифрових компаній першу сходинку за рівнем капіталізації займає “Apple Inc.”, яка вважається найдорожчим брендом світу. Високі темпи зростання ринкової вартості компанії дозволили їй досягти почесного

статусу – “Apple Inc.” стала першою компанією, ринкова оцінка якої перевищила 3 трильйони доларів США [10]. Успіх компанії, яку заснував Стів Джобс, значною мірою зумовлений дивовижним рівнем лояльності до бренда, основу якого складає репутація якості та

інновацій. Apple стала своєрідним культурним феноменом завдяки багаторічному відточуванню позиціонування її основного бренду. У другому кварталі 2021 фінансового року продажі iPhone, які складають близько половини загальних продажів корпорації, виросли на 65,5% у порівнянні з аналогічним періодом минулого року. На 70,1% збільшився обсяг продаж комп'ютерів Mac і iPad [11]. Не останню роль у зростанні бізнесу Apple відіграла пандемія COVID-19, яка підштовхувала споживачів та компанії до купівлі комп'ютерів у зв'язку з необхідністю працювати вдома. Окрім динамічного зростання ринкової вартості, Apple також характеризується значним рівнем рентабельності власного капіталу. До приклада, у 2021 році значення показника досягло 150% [12]. З огляду на зазначені факти, в цілому зрозумілою стає стратегія Уорена Баффета – одного з найуспішніших та найбагатших у світі інвесторів, компанія якого володіє приблизно 5,5% акцій Apple, що станом на кінець 2021 року еквівалентно майже 48% в загальній структурі інвестиційного портфеля “Berkshire Hathaway Inc.” [13]. Тобто, наразі інвестори вважають дану компанію відносно безпечним активом для вкладення грошей в умовах високого рівня волатильності ринків.

Слідом за “Apple Inc.” другою компанією, яка пододала позначку в 3 трлн. дол. США, стала заснована Джеффри Безосом американська компанія “Amazon.com Inc.”. Слід наголосити, що в сучасних умовах 3 трлн. дол. США – це сума, яка перевищує обсяг усього ринку акцій Німеччини та є масштабнішою, ніж уся економіка Великої Британії [10]. Вважаючи логістику ключовим фактором у нарощенні ефективності своєї діяльності, Amazon активно розвиває власний наскрізний ланцюг поставок. Інвестиції бренду у власний логістичний підрозділ протягом 2020 та 2021 років склали приблизно 80 мільярдів доларів США [9]. Таким чином, подолання проблеми глобального ланцюга поставок відіграло значну роль у зростанні компанії, темп приросту ринкової вартості якої у 2022 році становить 37,8%. Окрім того, потужні перспективи «Amazon.com Inc.» у сфері роздрібної торгівлі базуються на грамотно побудованій стратегії компанії, яка передбачає застосування різного роду знижок і програм лояльності щодо постійних клієнтів.

Якщо у 2021 році темп приросту ринкової вартості компанії “Alphabet Inc.” становив лише 1,43%, то у 2022 році значення аналогічного показника досягло позначки в майже 38% [9]. Тобто, яскраво вираженим є позитивний вплив пандемії на функціонування цього технологічного гіганта, переважна частина доходів якого генерується на основі надання рекламних послуг. Тренд на нарощення ринкової вартості зберігається й у випадку “Microsoft Corp.” – однієї з найстаріших компаній технологічного сектору, яка, однак, докладає значних зусиль для просування свого бренду. Протягом останніх років спостерігається своєрідна трансформація культури компанії, зокрема з акцентом на командну роботу, інновації та інклюзивність, що, у свою чергу, має на меті розширення можливостей корпорації. Замикає п'ятірку американських інтернет-гігантів, яку узагальнено називають “GAFAM” (акронім, утворений ініціалами компаній), корпорація “Meta Platforms, Inc.”, співзасновником якої є американський медіамагнат та інтернет-підприємець Марк Цукерберг. Активно експериментуючи в галузі штучного інтелекту, “Meta Platforms, Inc.” позиціонує себе як багатопланову та динамічну компанію, чим власне приваблює широке коло потенційних інвесторів.

Не зважаючи на те, що проаналізовані компанії характеризуються високим рівнем диверсифікації діяльності, переважну більшість своїх доходів і прибутків вони все ж таки отримують від ведення традиційного, основного бізнесу. Більше того, динамічне та ефективне здійснення інноваційної діяльності в межах основної сфери діяльності дає змогу технологічним компаніям закріпити за собою статус своєрідного монополіста в галузі. До прикладу, у сегменті пошукових систем як квазімонополіст глобально домінує Google, на яку припадає понад 90% усіх пошукових запитів. Провідним постачальником комунікацій та побутової електроніки все ще залишається Apple, а Microsoft все ще є компанією, яка займається програмним забезпеченням. Подібно до домінування Google на ринку пошукових систем, Facebook і дві його дочірні компанії (WhatsApp та Instagram) в даний час домінують у секторі соціальних мереж. Доменом Amazon є

електронна комерція, в якій компанія ще у 2013 році генерувала вищий оборот у глобальній роздрібній торгівлі, ніж дев'ять найбільших (після Amazon) інтернет-ритейлерів разом узятих [2].

Цікавою для аналізу є рентабельність основної діяльності цифрових компаній, яка зазвичай є на порядок вищою, аніж у представників певних традиційних галузей економіки. Яскравим прикладом є компанія «Meta Platforms, Inc.», рентабельність основної діяльності якої за період 2016 – 2021 років коливається від 400 до 650% [12]. Даний феномен полягає у тому, що в основі зростання обсягу чистого доходу цифрової платформи лежить збільшення числа підписників, водночас тенденцій щодо одночасного значного зростання собівартості не спостерігається. На відміну від своїх конкурентів, «Amazon.com Inc.» не демонструє значних досягнень у нарощенні показника рентабельності основної діяльності, значення якого протягом останніх років коливається навколо позначки 15% [12]. Однак, дана ситуація є не свідченням неефективного функціонування компанії на ринку, а лише результатом обраної нею стратегії здійснення

своєї діяльності. Так, продукти «Amazon.com Inc.» продаються з великою знижкою, внаслідок чого їх ціна часто виявляється нижчою, ніж собівартість. Це, в свою чергу, стимулює зростання попиту з боку споживачів на безліч супутніх товарів. Як наслідок, продаж продукції за зниженими цінами приносить компанії прибутки та створює перспективи для нарощення її частки на ринку.

Високий рівень прибутковості технологічних компаній сприяє нарощенню їх фінансової потужності. За рахунок цього вони мають можливість на безперервній основі інвестувати значні суми коштів у власні дослідження та розробки, що, у свою чергу, виступає їх ключовою конкурентною перевагою перед новачками. При цьому інноваційна діяльність даних компаній, окрім вдосконалення уже існуючих продуктів, передбачає також здійснення розробок у принципово нових галузях з метою задоволення майбутніх потреб споживачів, що сприяє розширенню діапазону їх діяльності. Проаналізуємо динаміку обсягу витрат аналізованих компаній на здійснення власних досліджень та розробок, тобто на НДДКР (Research & Development (R&D)) за останні сім років (див. рисунок 1).

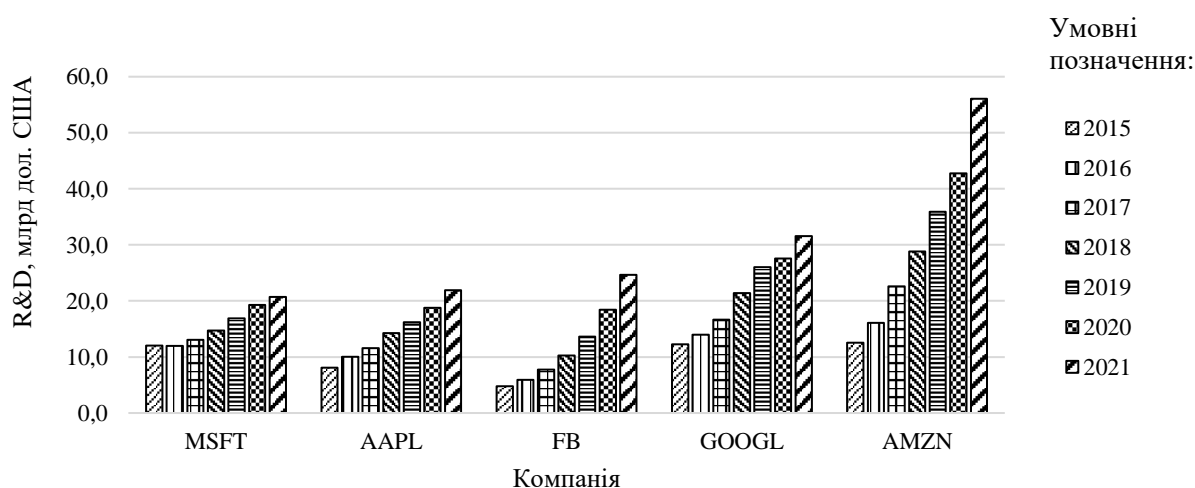

Рис. 1. Динаміка обсягу витрат провідних технологічних компаній на дослідження та розробки за період 2015-2021 рр.

* Джерело: побудовано авторами за даними [12].

Рисунок 1 демонструє позитивну постійно зростаючу тенденцію обсягів інвестування технологічними компаніями коштів на здійснення НДДКР. Абсолютним лідером впродовж усіх років залишається «Amazon.com Inc.», яка у 2021 році на дослідження проектів

витратила 56,05 млрд дол. США. Слід уточнити, що особливістю ведення бухгалтерського обліку в «Amazon.com Inc.» є виокремлення витрат на технології та контент, які при аналізі звітності ототожнюються з витратами на дослідження та розробки [8]. Відповідно, у дану

статтю включені значні суми на здійснення операцій, які за традиційним підходом не належать до досліджень та розробок. Звичайно, Amazon все ще витрачає мільярди доларів щороку на справжні R&D. Скільки саме – невідомо, але це точно менше, ніж 56,05 мільярда доларів, тобто приблизно на рівні інших компаній [14]. Другу позицію з невеликим відривом від конкурентів стабільно займає “Alphabet Inc.”, яка на дослідження та розробки щорічно витрачає близько 15% свого загального доходу. Слідом за Google активну інноваційну діяльність здійснює корпорація “Microsoft Corp.”, 13% щорічного доходу якої спрямовується на R&D. Четверте місце за критерієм витрат на дослідження та розробки в доларовому еквіваленті займає “Apple Inc.”. При цьому 21,91 млрд дол. США, отриманих компанією в рамках здійснених інноваційних розробок у 2021 році, еквівалентні лише 6% в загальному обсязі її доходів, що є суттєво нижчим показником у порівнянні з конкурентами. Однак, такий низький, на перший погляд, відсоток досліджень і розробок у загальному обороті Apple не слід інтерпретувати як слабкість. По-перше, це зумовлено непомірним зростанням доходів компанії, базовий темп приросту яких за 20 останніх років перевищив 6500% [12]. По-друге, стратегія корпорації передбачає зростання не обсягу інноваційного портфеля як кількісного показника, а насамперед ефективності цього портфеля як його якісної характеристики. Цікавою є ситуація у випадку “Meta Platforms, Inc.”, яка на ряду з найменшим порівняно з конкурентами показником обсягу витрат на НДДКР у доларовому еквіваленті, витрачає близько 21% свого загального доходу на дослідження та розробки, тобто більше, ніж будь-яка інша проаналізована компанія. Це свідчить про динамічність інноваційної діяльності корпорації та пріоритетність інновацій у загальній стратегії її розвитку.

Таким чином, представлені компанії високотехнологічного сектора є лідерами за витратами на дослідження та розробки. При цьому значні обсяги витрат на R&D – не єдиний фактор високого рівня їх інноваційного розвитку. Інші характеристики, що сприяють інноваційному лідерству інтернет-компаній – це швидкість впровадження інновацій, ефективність витрат на дослідження та

розробки, гнучкість бізнесу, а також своєчасне та результативне дослідження нових ринків з подальшим ефективним їх освоєнням [4]. Саме описані критерії інноваційного лідерства, властиві передовим технологічним компаніям, стали основою для забезпечення світової спільноти безліччю інноваційних продуктів, які значно спрощують життя та підвищують його якість. До прикладу, результатом невпинної зосередженості компанії «Amazon.com Inc.» на з’ясуванні того, що потрібно клієнту, стало створення Amazon Go – мережі продуктових магазинів з потенційно революційною функцією: відсутністю черг на касі. Інший приклад – Amazon Kindle – найуспішніший пристрій для читання електронних книг, коли-небудь створений. Значне спрощення процесів комунікації між людьми стало можливим завдяки інноваційним продуктам Facebook – Instagram та WhatsApp, які сьогодні, окрім першочергового призначення, відіграють роль потужного розважального майданчика. Філософія Apple, заснована на погляді у майбутнє, подарувала світові iPhone – легендарний смартфон, перше покоління якого справило неймовірний фурор та дало початок новій епосі повноекранних смартфонів. Популярне слово молодіжного сленгу – “гуглити” – безпосередньо асоціюється з компанією Google, яка надає безцінні послуги з пошуку необхідної інформації в інтернеті, а без операційних систем для комп’ютерів, розроблених корпорацією Microsoft та еволюційного оновлення для командної роботи у вигляді Microsoft Teams важко уявити сучасні процеси ефективного навчання і працевлаштування, тим паче в умовах карантинних обмежень та реаліях воєнного часу.

Висновки та перспективи подальших досліджень

Підсумовуючи, слід наголосити, що в умовах глобалізації та невпинного загострення конкуренції динамічне та ефективне впровадження інновацій дає змогу компаніям займати гідне становище у світовому бізнес-середовищі. Яскравим прикладом даної залежності слугує досвід п’ятірки провідних технологічних гігантів. Своєчасно прогнозуючи ринкові тренди та ефективно управляючи ними, дані корпорації досягли неабиякого

економічного успіху та стали всесвітньо відомими брендами. Один із секретів полягає в тому, що їхні інноваційні продукти є блискучою відповіддю на досі незадоволені потреби з боку споживачів, а не створеною в лабораторних умовах абстрактною ідеєю, відірваною від реальної ситуації щодо попиту на ринку. Сучасні тренди свідчать про те, що провідні світові інвестори активно диверсифікують свій інвестиційний портфель шляхом включення до нього акцій інтернет-

компаній, тобто майбутнє зростання “GAFAM” є очевидним.

Подальші дослідження цієї тематики є надзвичайно актуальними, особливо в сучасних умовах стрімкого розвитку цифровізації та з огляду на безпосередню участь технологічних лідерів у процесі формування світової економічної системи, а основний напрям досліджень – необхідність запозичення досвіду аналізованих компаній українськими підприємствами задля ефективного розвитку вітчизняної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Партин Г. О. Загородній А. Г., Пилипенко Л. М. Підприємницькі структури цифрової економіки та проблеми оцінювання ефективності їхньої діяльності. *Фінанси України*. 2021. № 1. С. 103-116. URL: http://finukr.org.ua/?page_id=723&aid=4775.
- Dolata U. Apple, Amazon, Google, Facebook, Microsoft: Market concentration-competition-innovation strategies. *Stuttgarter Beiträge zur Organisations- und Innovationsforschung. SOI Discussion Paper*. 2017. No. 2017-01. URL: <https://www.econstor.eu/handle/10419/152249>.
- Вдовиченко Ю. В. Цифрові технології як основа та рушійна сила розвитку сучасної глобальної економіки. *Економіка та держава*. 2018. № 1. С. 79-82. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2018_1_17.
- Запроводиук А. В. Корпоративний венчурний бізнес у стратегіях розвитку найбільш інноваційних компаній світу. *Причорноморські економічні студії*. 2016. № 7. С. 6-11. URL: <http://bses.in.ua/journals/2016/7-2016/3.pdf>.
- Ляшенко В. І., Вишневецький О. С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. *НАН України, Ін-т економіки пром-сті*. Київ, 2018. 252 с. URL: https://iie.org.ua/wp-content/uploads/monografiyi/2017/Lyashenko_Vishnevsky_2018.pdf.
- Довбенко В. І. Оцінювання ефективності застосування новітніх інформаційних технологій в економіці. *Побудова інформаційного суспільства: ресурси і технології: матеріали XVIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 19–20 верес. 2019 р. Київ, 2019. С. 92–95.*
- Imlah B. The Concept of a Digital Economy / Oxford Digital Economy Collaboration Group. URL: <https://web.archive.org/web/20131022003036>.
- Watanabe, C., & Tou, Y. Transformative direction of R&D—lessons from Amazon's endeavor. *Technovation*. 2019. Vol. 88, URL: <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2019.05.007>.
- Brand Finance Global 500, 2022. URL: <https://brandirectory.com/rankings/global>.
- Jeran Wittenstein and Thyagaraju Adinarayan. Apple Nears \$3 Trillion in Market Value. Here's Some Context. *Bloomberg*. 2021. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-12-08/apple-bulldozes-its-way-towards-3-trillion-value-tech-watch?srnd=premium-europe&sref=Y0jVLcFo>.
- Куницький О. Apple збільшила доходи майже на 54%. Левову частку зростання забезпечив продаж iPhone. *Forbes*. 2021. URL: <https://forbes.ua/news/apple-zbilshila-dokhodi-mayzhe-na-54-levovu-chastku-zrostannya-zabezpechiv-prodazh-iphone-29042021-1504>.
- Офіційний сайт Yahoo! URL: <https://www.yahoo.com/>
- Офіційний сайт Buffett.Online. URL: <https://www.buffett.online/portfolio>.
- Green, T. How Much does Amazon Spend on R&D? Less than You Think. *The Motley Fool*. 2018. URL: <https://www.fool.com/investing/2018/06/13/how-much-does-amazon-spend-on-rd-less-than-you-thi.aspx>.

REFERENCES

- Partyn, H., Zahorodnii, A. & Pylypenko, L. (2021). Entrepreneurial structures of the digital economy and problems of evaluating the effectiveness of their activities. *Finansy Ukrainy*, 1, 103-116. Retrieved from: http://finukr.org.ua/?page_id=723&aid=4775.
- Dolata, U. (2017). Apple, Amazon, Google, Facebook, Microsoft: Market concentration – competition – innovation strategies. *Stuttgarter Beiträge zur Organisations- und Innovationsforschung, SOI Discussion Paper*, [Online], No. 2017–01, Retrieved from: <https://www.econstor.eu/handle/10419/152249>.
- Vdovychenko, Yu. (2018). Digital technologies as the basis and driving force of modern global economy, *Ekonomika ta derzhava*, 1, 79-82. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2018_1_17.
- Zaprovodiuk, A. (2016). Corporate venture business in the development strategies of the most innovative companies in the world. *Prychornomors'ki ekonomichni studii*, 6-11, Retrieved from: <http://bses.in.ua/journals/2016/7-2016/3.pdf>.
- Liashenko, V. & Vyshnevskiy, O. (2018). *Tsyfrova modernizatsiia ekonomiky Ukrainy iak mozhyvist' proryvnoho rozvytku* [Digital modernization of Ukraine's economy as an opportunity for breakthrough development], NAN Ukrainy, In-t ekonomiky prom-sti, Kyiv, Ukraine.
- Dovbenko, V. (2019). Evaluating the effectiveness of the latest information technologies in the economy, *Pobudova informatsijnoho suspil'stva: resursy i tekhnolohii: materialy XVIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. [Building an information society: resources and technologies: materials of the XVIII International. scientific-practical conf.]*, September 19- 20, 2019. Kyiv, Ukraine, pp. 92–95.
- Imlah, B. (n. d.) (2013). The Concept of a Digital Economy. Oxford Digital Economy Collaboration Group, Retrieved from: <https://web.archive.org/web/20131022003036>.
- Watanabe, C., & Tou, Y. (2019). Transformative direction of R&D—lessons from Amazon's endeavor, *Technovation*, [Online], Vol. 88, Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2019.05.007>.
- Brand Finance (2022), Brand Finance Global 500 2022, Retrieved from: <https://brandirectory.com/rankings/global>.
- Jeran, Wittenstein & Thyagaraju, Adinarayan. (2021). Apple Nears \$3 Trillion in Market Value. Here's Some Context, *Bloomberg*, [Online], Retrieved from: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-12-08/apple-bulldozes-its-way-towards-3-trillion-value-tech-watch?srnd=premium-europe&sref=Y0jVLCFo>.
- Kunytskyi, O. (2021). Apple increased revenue by almost 54%. The lion's share of growth was provided by iPhone sales, *Forbes*, [Online], Retrieved from: <https://forbes.ua/news/apple-zbilshila-dokhodimayzhe-na-54-levovu-chastku-zrostannya-zabezpechiv-prodazh-iphone-29042021-1504>.
- The official site of Yahoo! (2022), Retrieved from: <https://www.yahoo.com/>.
- The official site of Buffett.Online (2022), Retrieved from: <https://www.buffett.online/portfolio/>.
- Green, T. (2018). How Much does Amazon Spend on R&D? Less than You Think, *The Motley Fool*, Retrieved from: <https://www.fool.com/investing/2018/06/13/how-much-does-amazon-spend-on-rd-less-than-you-thi.aspx>.

Andriana Mazur, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Lviv Polytechnic National University, Ukraine

Solomiia Papirnyk, Lviv Polytechnic National University, Ukraine

INNOVATION AS A FACTOR OF COMPETITIVENESS AND COMPANY'S MARKET DOMINANCE

Abstract

Introduction. The article identifies the features of the functioning of the world's leading technology companies in digital markets. The study is devoted to the identification of key criteria of market dominance on the example of GAFAM companies, in particular, the scope of each company and the growth rate of market value are described. It is investigated that despite the high level of diversification of Internet companies, most of their income and profits they receive from the main activity. For each company, the industry in which it is dominant is outlined.

Purpose. Identification of innovations as an important factor of competitiveness and dominance of the company in the digital technology market; analysing the activities of GAFAM companies to identify the impact of innovation on market dominance of companies on the criteria of key indicators of market value growth rates and research and development (R&D) costs.

Метод (методологія). During the research such methods were used as: dialectical method and methods of analysis and synthesis – to study the peculiarities of the formation of resource potential of the world's leading Internet companies; statistical method – analysis of the growth rate of market value and R&D expenditures of the five American technology giants GAFAM; structural and logical analysis – outlining the advanced innovations generated by GAFAM that directly affect the world community.

Results. Emphasis is placed on the specifics of the profitability of the main activities of technology companies, within which the analysis and comparison of elements of the development strategy of corporations Meta Platforms, Inc. and Amazon.com Inc. are made. The dynamics of Internet companies' expenditures on research and development (R&D) for the last seven years is given. The peculiarity of Amazon.com Inc.'s accounting, which contributes to its leading position in the industry in terms of R&D expenditures, has been identified. The key innovative products of the world's leading technology companies are considered.

Keywords: technology companies; GAFAM; market value of the company; innovation; R&D.

Cite as: Mazur, A. & Papirnyk, S. (2022). Innovation as a factor of competitiveness and company's market dominance. *Economic analysis*, 32 (2), 125-132. DOI: 10.35774/econa2022.02.125